

Iz društvenega življenja

Neža Jarnovič, med. sestra

DRUŠTVO MEDICINSKIH SESTER V SLOVENIJI

Nekaj obrobnih zapiskov o njegovem delu in razvoju

(Nadaljevanje in konec)

»Društvo jugoslovanskih diplomiranih sester — Sekcija dravske banovine v Ljubljani« je po predložitvi popravljenih pravil v letu 1932 končno dobilo dovoljenje »od resornega ministrstva« ... »da se vse diplomirane sestre ne glede na to, kje so v službi, lahko včlanijo v sestrsko organizacijo«.

Tako se je odslej naprej društveno življenje razvijalo v smislu izpopolnjenih in odobrenih društvenih pravil.

Iz leta v leto so bili skrbno pripravljene občni zbori, ki se jih je udeleževalo sicer maloštevilno, toda v svoji dejavnosti zelo razgibano članstvo.

Skupščina, za katero je bilo sprva predvideno, da bo leta 1932 v Ljubljani, je še isto leto 14. II. 1932 zasedala v Zagrebu. Na občnem zboru društva Slovenije leta 1932 pa je predsednica Angela Boškin nakazala vsebino društvenega dela že po smernicah, ki jih je predlagala Mednarodna zveza društev medicinskih sester.

Društvo je na tem občnem zboru sprejelo naslednji predlog:

Za uspešno delo društva naj se ustanovijo odbori:

- odbor za mentalno higieno na delovnem področju sester v Jugoslaviji,
- odbor za metode socialno-medicinskega dela sester,
- odbor, ki naj razvija strokovnost nege bolnika v sestrski službi,
- odbor za organizacijo sestrske službe ter nove metode in tehniko dela v bolnišnicah,
- odbor, ki bi proučeval potrebe po sestrah v državi, raven njihovega šolanja in nadaljnega strokovnega izpopolnjevanja.

Za vse te dejavnosti so bile določene sestre, ki so imele na skrbi ustrezno vsebino navedenih odborov.

Društvo sester se je vključevalo v vse tiste dejavnosti, kjer so sestre kot strokovne delavke bile potrebne in v korist. Izredno opazno je bilo njihovo sodelovanje z Ženskim društvom. Na povabilo Ženske zveze so sestre predavale v radiu, v tečajih za nego in prehrano dojenčka, sodelovale so v »odseku ženskega društva za mir«, v akciji pri protestu proti znižanju družinskih doklad, ki so ga žene poslale na banovino in ministrstvo za finance. Imele so stalno zastopnico v Ženski zvezi, ki je

sodelovala na njenih občnih zborih in imela na skrbi redno povezavo obeh društev. Vsa predavanja, vse gradivo o javnem delovanju in publicistiki sester pa so le-te pošiljale arhivu ženskega društva, kjer se je hranila dokumentacija o javni aktivnosti žensk.

Po drugi strani pa je društvo sester pri Ženski zvezi iskalo podpore in posredovanja, da bi se uredile neprimerne in krivične namestitve sester, saj so jih z malo izjemami nastavljali kot honorarne uslužbenke ali dnevničarke med pomožno osebje. Tako npr. je bila pri OUZD v Ljubljani nastavljena ena sama šolana sestra, ki pa ni smela nositi predpisane sestrskе uniforme, niti je niso smeli klicati za sestro. Društvo je pri Ženski zvezi iskalo tudi podporo, da bi šola za sestre dobila primernejše prostore, ter jo tudi že opozarjalo in nakazalo pereč problem glede ustanovitve doma za moralno ogroženo žensko mladino.

Še posebej prizadevna v teh akcijah pa je bila društvena predsednica Angela Boškin, ki je živela in delovala med delavci v Trbovljah. Poudarjala je vedno na vseh sestrskih sestankih, da bodo s svojim delom uspele edinole, če se vključijo v tiste družbene organizacije, ki skušajo posredno reševati probleme, ki zadevajo tudi delo zdravstvenega delavca.

Na občnem zboru društva v Ljubljani dne 19. II. 1933 je bilo, kakor povzemamo iz zapisnika, navzočih 6 sester z dežele, 10 iz Ljubljane, skupaj 16. Predsednica pa v svojem govoru znova naglasi dejstvo: »Največja napaka pri sestrah je velika pasivnost, da se ne včlanijo v društvo. Danes smo ženske postavljene v življenjski boj, zato nam je aktivnost potrebna. Še ni dolgo, ko ženske niso imele svojih organizacij, danes pa so nam živa potreba; živimo v času, ko se brezposelni organizirajo, in to čedalje bolj zadeva tudi sestre.«

Ob tej priliki seznanili navzoče, da bo leta 1933 v Parizu kongres »Mednarodne zveze sester«. Na občnem zboru je sprejet tudi sklep, da bo maja 1933 v Ljubljani skupščina društev iz vseh banovin. Sestre sprejmejo najrazličnejše naloge za pripravo skupščine, ki je trajala dva dni. Na programu so bili tudi ogledi zdravstvenih domov v Sloveniji. Sestre Slovenke so pripravile za skupščino dva referata o delovanju sestre pri zaščiti matere in otroka na vasi in v mestu.

Društvo se je v tedanjih razmerah krepilo sicer počasi, toda vztrajno. Tako ugotovi občni zbor dne 4. II. 1934, da se je število članic povečalo na 34. Še posebej je ob tej priliki poudarjeno delovanje strokovne knjižnice. Nekaj knjig so nakupili iz v ta namen določenega sklada, zaloga pa se je še povečala s strokovnimi deli in knjigami, ki jih je poklonil Higieniski zavod od razstave »Poljudno znanstvena knjiga«. Več knjig so odstopile knjižnici tudi posamezne sestre. Vrh tega je knjižnica tedaj obogatela tudi za zbornik referatov, ki so bili na sporedu kongresa »Mednarodnega društva sester« v Parizu.

V nenehnem prizadevanju po napredku so sestre vedno bolj poudarjale potrebo po strokovnem izpopolnjevanju, zato predlagajo hospitacije na šoli za sestre v Zagrebu, zamenjavanje delovnih mest in tečaje za sestre. Tu v naših zapiskih prvič zasledimo tudi strokovno glasilo centralnega društva sester v Beogradu »Sestrinska riječ«. Društvo samo je bilo tedaj naročeno na »Babiški vestnik«, »Zdravniški vestnik« in zdravstvenovzgojni časopis »Zdravje«. Sestra, ki je bila zavezana za delo v redakcijskem odboru, je sprejela nalogo, da pridobi za sodelovanje v »Sestrinski riječi« Maro Husovo, Slovenko — medicinsko sestro, ki je tedaj bila znana tudi že kot pisateljica.

Kot že omenjeno, je društvo po smernicah »Mednarodne organizacije sester« posvečalo veliko pozornost tudi vzgoji in šolanju sester. Sodelovalo je pri učnih

programih, opozarjalo ravnateljstvo šole, naj pri izbiri učenk za šolo gleda na to, da pridejo v poklic dekleta, ki imajo za to potrebne kvalitete in znanje. Društvo predlaga slednjič, da se v šolo sprejmejo samo učenke, ki so končale najmanj 4 razrede srednje šole, prednost pa naj imajo dekleta z višjo šolsko ali drugo strokovno izobrazbo.

Leta 1935 prvič zasledimo, da imajo sestre možnost za dopolnilno strokovno izobraževanje. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje v Beogradu je razpisalo enomesečni tečaj za sestre, ki so v državni in banovinski službi. Iz Slovenije se ga je udeležila ena sama sestra. Pri tem ministrstvu je vodil politiko zaposlovanja in šolanja sester dr. Kuhn. S predlogom, da mu dodelijo kot referentko za sestrška vprašanja tudi sestro, društvo ni uspelo.

Spričo dejstva, da so bile v Sloveniji sestre nastavljene izključno v preventivnih zdravstvenih ustanovah, tj. v zdravstvenih domovih, se je med sestrami začela pojavljati brezposelnost. Prošnja, ki jo je podprlo tudi žensko društvo, da bi se civilne sestre namestile vsaj v ženski bolnišnici, je bila zavrnjena. V hospitalnih ustanovah je bilo trdno zasidrano stališče, da se tod zaposlujejo samo redovnice.

Skupščina centralnega društva v Beogradu pa je 26. V. 1935 zasedala v Skopju. Tedaj je društvo sester Jugoslavije vključevalo že 7 banovinskih sekcij — sestrskih društev, ki so po svojih delegatkah sodelovala na teh skupščinah. Tu so začele razpravljati o pravnem predpisu — »zakonu o sestrski službi«, ki bi urejal status in delovno področje sester. Zaradi različnih nazivov sestra iz šol v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu so se vrstili predlogi za enoten sestrski naziv. Slovenija je predlagala »zaščitno sestro«, Hrvatska »sestro pomočnico«, Srbija pa »sestro nudiljo«. Do enotnosti ni prišlo in šele po vojni si je ta poklic pridobil enotno ime »medicinska sestra«.

Po centralnem društvu sester je bilo društvo sester Slovenije leta 1936 včlanjeno v »Unijo za zaščito otrok«, ki je v istem letu imela predviden kongres v Atenah.

Sestra Nikica Bovolini iz Beograda, ki je prišla na občni zbor v Ljubljani kot delegatka, je ob tej priložnosti obvestila sestre v Sloveniji, da se je v Beogradu na njeno pobudo ustanovila »Zdravstvena zadruga sester«, kjer se sestre lahko zaposlijo za patronažno službo in nego bolnikov na domu.

Na društveno pobudo je bil v letu 1936 na I. državni gimnaziji v Ljubljani v kemijskem laboratoriju tečaj o plinskih napravah, ki so ga obiskovale sestre iz Ljubljane.

V protituberkuloznih dispanzerjih zaposlene sestre pa so predlagale, da se za dispanzerske sestre organizirajo redni strokovni sestanki, kjer naj bi bila ustrezna predavanja, obenem pa naj bi se tod med seboj izmenjavale tudi izkušnje pri vsakdanjem delu.

Da bi jih čimprej seznanil z društvom in pritegnil k društvenemu delu, je upravni odbor tedaj začel na občne zборе vabiti tudi učenke tretjega letnika sestrške šole, na šoli sami pa so organizirale »podmladek« društva.

Predvsem mlajše sestre je začelo na svoje sestanke vabiti tudi društvo visokošolk, ki so se redno sestajale v Domu visokošolk v Ljubljani.

Na občnem zboru leta 1937 je društvo pripravilo tudi predloge za skupščino, ki je dne 10. VI. 1937 zasedala v Sarajevu. Delegatke iz Slovenije so predlagale, da društvo izposluje izenačenje učnih programov in statusa vseh sestrskih šol v

Jugoslaviji, da se določi enoten naziv za sestre iz vseh treh šol, nadalje, da se na vsa nova delovna mesta nastavljajo načeloma samo šolane sestre, da morajo v službi nositi obvezno predpisano uniformo. Končno so zahtevale, da se ponovno predloži osnutek za pravni predpis poklicnega statusa sester v Jugoslaviji. Uspeha je bilo malo, toda obveljal je sklep, da je treba z delom v začrtanih smereh brezpogojno nadaljevati.

V Sloveniji so sestre leta 1937 dobile prvo možnost za strokovno izpopolnjevanje. Higijenski zavod je namreč v zdravstvenem domu v Medvodah organiziral 14-dnevni seminar, ki ga je vodila dr. Amalija Šimec, udeležilo pa se ga je 12 sester iz Slovenije in 2 iz Zagreba. Za stroške tega seminarja je društvo prispevalo 200 din.

Ženska zveza je na občnem zboru v Mariboru dne 25. VI. 1937 organizirala »Komisijo za zaščito otrok«, v katero so se včlanile tudi sestre iz vseh krajev Slovenije. V Trbovljah pa je »Kolo jugoslovanskih sester« obhajalo 5-letnico obstoja in priredilo higijensko razstavo, kjer so sestre sodelovale s predavanji, s fotografijami o delu »posetne sestre« v družinah in s statističnimi podatki o varstvu žene in otroka v Sloveniji.

Leta 1937 (11. aprila) pa je občni zbor društva ostro nastopil zoper stališče Higijenskega zavoda, da se za sestre uvede celibat. Nekaj nameščenih sester je že moralo podpisati zadevni reverz, če so hotele dobiti službo. Toda odločen protest ge. Govekar, zastopnice Ženske zveze, češ da je uvedba celibata za sestre omejevanje svobode in da to stališče, ki je v bistvu protizakonito, zdravstveni službi nikakor ne sme uspeti, je opogumil sestre, da so se mu odločno uprle.

Poslej so bili sestanki upravnega odbora vse pogostejši, seje so imeli vsak mesec, občne zборе pa redno vsako leto. Število članstva se je s prihodom novih sester iz šole iz leta v leto večalo, strokovna organizacija pa je vedno glasneje zahtevala, da se sestrskemu poklicu da ustrezno mesto, tako pri delu v zdravstveni službi sami kakor tudi v pravnih predpisih, saj so ga dotlej prištevali le med pomožno ali strežniško osebje. Toda ob vztrajnem delovanju društva za rešitev teh problemov so si sestre počasi tudi z delom samim pridobivale priznanje in hkrati čutile, da je njihovo delovno področje sicer res še samo v preventivi, vendar natančno opredeljeno in upoštevano. Tudi zastopnice društva so uspešno delovale v raznih organizacijah, saj je društvo v tem času dobilo mesto za delegata v »Mladinskem odseku protituberkulozne lige« in v »Vrhovnem socialnem svetu«. Delegatka iz Beograda sestra Pavla Gruden pa je leta 1940 sporočila, da je sestram Jugoslavije na voljo štipendija »Društva Florence Nightingale« za specializacijo v Londonu. Za sestre v Sloveniji, kar je brezposelnih, pa je dovolj službenih mest na Dečji kliniki v Beogradu pri prof. dr. M. Ambrožiču, kamor je iz ljubljanske šole dejansko tudi odšlo precej sester.

Sestre, včlanjene v sekcijah sedmih banovin, so začele razpravljati o ustanovitvi samostojnih društev, ki bi bila včlanjena v centralno društvo diplomiranih sester Jugoslavije v Beogradu.

Druga svetovna vojna je prekinila delo vseh strokovnih društev in tako je prenehalo delovati tudi društvo zaščitnih sester v Sloveniji. Vojna vihra je sestre razpršila na vse strani in vojne razmere so terjale, da so se tudi sestre v Sloveniji, ki doslej niso dobile dela ob bolniku, vključile v kurativno delo in delovale, kjerkoli so bile potrebne.

Vsekakor moramo strokovnemu društvu priznati veliko vlogo pri vzgoji in oblikovanju lika medicinske sestre. Dolgoletni predsednici — prva Angela Boškin, za njo pa Vika Kecljeva — sta s svojim zgledom in besedo znali poudarjati, da sestra ne sme biti zaprta v ozek krog svojega službovanja, temveč da mora delovati kot družbena delavka povsod, koderkoli lahko pomaga s svojim strokovnim znanjem. Poklicu medicinske sestre, ki si je pred vojno šele utiral pot in iskal mesto v zdravstveni službi, je na tej poti pomembno vlogo odigrala njegova strokovna organizacija.

Viri: Zapisniki in arhiv društva medicinskih sester Slovenije

STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE MEDICINSKIH SESTER

Društvo medicinskih sester Ljubljana tudi v letu 1970 nadaljuje svoj program za strokovno izpopolnjevanje medicinskih sester. Program seminarja je razdeljen na štiri celodnevna predavanja, ki so prilagojena vsem oblikam dela medicinskih sester in ima namen, da si sestre osvežijo strokovno znanje in se seznanijo tudi z novostmi pri sodobni negi bolnika.

Seminarska predavanja bodo na **ortopedski kliniki v Ljubljani**, in sicer:

Dne 16. januarja ob 8. uri:

1. Doc. dr. Franjo Zdravič: **Pomen plastične kirurgije**
2. Špela Tomšič, med. sestra: **Nega bolnika v plastični kirurgiji**
3. Prof. dr. Franc Čelešnik: **Čeljustna kirurgija**

Dne 20. februarja ob 8. uri:

1. Prof. dr. Janez Fettich: **Dermatološke profesionalne bolezni**
2. Meta Tosič, med. sestra: **Novosti v negi dermatološkega bolnika**
3. Dr. Milica Kolar: **Kako varujemo vid**

Dne 30. marca ob 8. uri:

1. Prof. dr. Leon Matajc: **Diabetes otrok**
2. Marija Oštrbenk, med. sestra: **Nega bolnega otroka**
3. Doc. dr. Zdenka Humar: **Preventiva obolevnosti v otroških varstvenih ustanovah**

Dne 17. aprila ob 8. uri v domu JLA, Trg OF 13

1. Stana Kavalič, med. sestra: **Koncept sodobne nege bolnika**
2. **Občni zbor medicinskih sester Ljubljana**

K udeležbi seminarskih predavanj so vabljeni tudi medicinske sestre iz drugih društev, če imajo možnost, da se jih udeležijo.

Udeležbo je prijaviti na naslov: Društvo medicinskih sester, Infekcijska klinika, Ljubljana, Japljeva 2.

Kotizacija za vsa predavanja je 60 din, za posamezne dneve pa po 15 din. Nakazati jo je treba na žiro račun št.: 501-9-292 ali pa vplačati ob začetku seminarja. Udeležinke seminarja dobe uradna potrdila o zadevnem strokovnem izpopolnjevanju, ki ga je odobril Zavod SRS za zdravstveno varstvo.

Društvo medicinskih sester
Ljubljana

SEMINAR NEVROPSIHIATRIČNE SEKCIJE ZDMSS dne 24. septembra 1969 v Vojniku

Nevropsihiatrična sekcija ima v svojem delovnem programu štiridnevni seminar, katerega drugi del je imela dne 24. septembra 1969 v bolnišnici v Vojniku. Udeležilo se ga je 55 medicinskih sester, ki delajo v nevropsihiatričnih bolnišnicah in oddelkih Slovenije. Program je bil dobro izbran in izveden.

Pri ogledu bolnišnice v Vojniku je njen predstojnik dr. Zvone Lamovec na kratko orisal razvoj te ustanove. Ustanovljena je bila l. 1959, njen prvi predstojnik pa je bil dr. Jurij Zalokar. Tu so problemi predvsem v pomanjkanju bolniških postelj, saj jih imajo samo 185, medtem ko imajo trenutno 205 bolnikov, 20 torej na zasilnih ležiščih. Zaradi velike frekvence odpustov in sprejemov imajo v ustanovi le majhno število kroničnih bolnikov. Med moškimi bolniki prevladujejo alkoholiki.

V dveh skupinah smo si ogledali tudi prostore za delovno terapijo, ki vključujejo mehanično in mizarsko delavnico. V načrtu imajo pa še nove prostore, tako da bodo v letu 1970 vsi zadevni prostori združeni v enem oddelku ustanove. Kletni prostori rabijo bolnikom za klubski prostor, bolnišnici pa za ambulanto, za EKG, rentgen in druge dejavnosti.

Predavanje dr. Zvoneta Lamovca »Preventiva suicidov pri hospitaliziranih shizofrenikih« je bilo podano nadvse zanimivo, nazorno in izčrpno. Predavatelj je na predavanje nevsiljivo navezal še razgovor o »delu medicinske sestre na psihiatričnem oddelku«, kjer so navzoče sestre živahno sodelovale. Vloga medicinske sestre pri skupinskem delu v procesu zdravljenja duševnega bolnika je zahtevna in terja od sestre obsežno splošno razgledanost in strokovno znanje. Bolnik mora imeti v bolnišnici vedno osrednji položaj, sestra pa se ne sme vdajati prevelikemu usmiljenju do njega, saj utegne biti bolniku to v škodo, temveč mora pri svojem delu izhajati s stališča strokovnosti.

Medicinska sestra na psihiatričnih oddelkih ne opravlja samo nege bolnika v ožjem smislu besede, se pravi, ne skrbi samo za somatično počutje bolnikov, temveč mora imeti na skrbi tudi njihovo psihično počutje. Pri tem se pa močno občuti potreba po dodatnem izobraževanju medicinskih sester s področja nevro-psihiatrije.

Ze v samih programih šol za zdravstvene delavce bi bilo treba učno snov iz nevropsihiatrije razširiti, saj ji je odmerjen odločno prekratek čas. Praksa dijakinj in študentk srednje oziroma višje šole za zdravstvene delavce na oddelkih nevro-psihiatričnih bolnišnic traja samo osem oziroma štirinajst dni. Tako ne more dati sestri dovolj znanja in vpogleda v delo in življenje v bolnišnicah. To ugotovitev so na seminarju navzoče sestre še posebej poudarile in nakazale kot zelo pomembno rešitev za nadaljnje izobraževanje. Njihova želja je tudi, da bi naše strokovno glasilo »Zdravstveni obzornik« objavilo več člankov iz te strokovnosti, posebno še predavanja, ki jih za strokovne seminarje pripravijo zdravniki in sestre.

Ogledali smo si še sanatorij na Ravnah pri Šoštanju za kronične nevrotike. To je oddelek bolnišnice in je izredno dobro urejen. Zaradi pomanjkanja časa pa je strokovno predavanje dr. Staneta Flisa »Psihološke preiskave pri duševnem bolniku« preloženo za tretji del seminarja.

Ob koncu je predsednica sekcije tov. Maruša Šolar seznanila članice o osnutku »poslovnika« sekcije. Osnutek zadevnega poslovnika je pripravila komisija in ga mora potrditi še upravni odbor Zveze DMS Slovenije.

Anica Kotnik, višja med. sestra

MEDNARODNA ZVEZA MEDICINSKIH SESTER NAM PIŠE

Objavljamo v prevodu pismo, ki smo ga po banjaluški potresni katastrofi prejeli od Mednarodne zveze medicinskih sester v Ženevi.

Predsedstvo ICN,
Ženeva

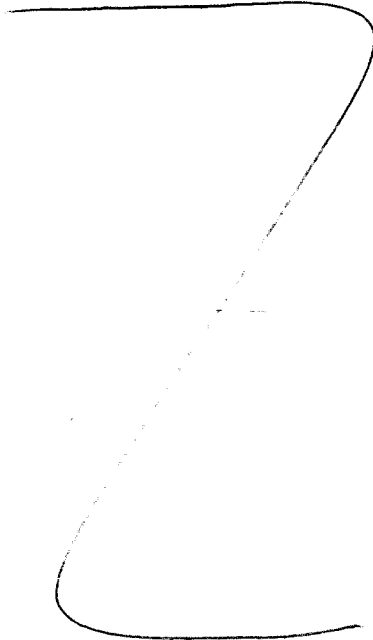
Novico o katastrofalnem potresu na področju vaše domovine smo sprejeli v predsedstvu ICN z veliko žalostjo in zaskrbljenostjo.

Kot svetovalka za povezavo z vašo organizacijo vam v odsotnosti predsednice izražam naše najgloblje sožalje. V teh težkih dneh smo z mislimi tudi pri vseh tistih članicah vaše zveze, ki jih je ta nesreča morda neposredno prizadela.

Želimo, da bi vašemu ljudstvu čimprej uspelo premagati nastale težave in obnoviti normalno življenje.

Z najlepšimi pozdravi
Mary J. Seivwright
sestra — svetovalka

T

n

Za

rije,

te,
ščin,

Pri

1

jskim
elo in

U

Marija Gril - Kratochwil

Tiho in skoraj neopazno se je dne 11. VI. 1969 poslovila od nas med. sestra Marija Grilova-Kratochwil.

Medicinske sestre in številne matere, ki so z otroki prihajale v »Dečji dom«, smo jo poznale kot skromno, tiho in svojemu poklicu do skrajnosti vdano zdravstveno delavko.

Rodila se je v Ljubljani dne 20. avgusta 1898, obiskovala tod osnovno šolo in nato končala še tedanjo meščansko šolo, ki je tiste čase pomenila že solidno temeljno izobrazbo za poklic medicinske sestre. Nedo dolgo zatem se je vpisala v šolo za »zaščitne sestre« v Ljubljani, kjer je leta 1925 diplomirala s prvimi diplomantkami te šole.

Vse delo sestre Grilove je bilo posvečeno socialno-zdravstvenemu varstvu matere in otroka. Bila je prva sestra, ki je začela v Sloveniji v Zavodu za zaščito matere in otroka voditi mlečno kuhinjo za dojenčke. Tu so na pobudo in pod vodstvom prof. dr. Ambrožiča pripravljali zdravo in bolnim dojenčkom ustrezno prehrano, predvsem za otroke na oddelku zavoda, obenem pa tudi za tiste, ki so bili pod varstvom posvetovalnice in so bili takšne prehrane potrebni.

Ko je prepustila to delovno mesto svoji naslednici, je do upokojitve delovala v isti ustanovi — v dispanzerju za matere in otroke. Na tem delovnem področju je bila 27 let vzorna inštruktorica učenkam šol za medicinske in otroške sestre. S svojo vestnostjo, z izredno delovno disciplino in zvestobo svojemu poklicu je bila svetel vzor vsem, ki so se ob njej učili in jo poznali.

Zaradi bolehnosti je bila leta 1947 predčasno invalidsko upokojena in odšla k svoji novi družini, kamor je prenesla vso svojo poštrevnost in vdanost.

Umrla je v Ljubljani dne 11. junija 1969.

Od poklicnih tovarišic, ki smo jo poznale, se pri njej učile in z njo delovale v socialno-zdravstvenem varstvu žene in otroka, se vse še dobro spominjamo sestre Grilove, kako je s prvimi medicinskimi sestrami pri nas pomagala orati ledino za uveljavljanje tega poklica ter mu s svojim vzornim likom sestre pridobivala ugled in pravo mesto v zdravstveni službi.

Neža Jarnovič, med. sestra

Spoštovanim naročnikom

Ob koncu tega letnika želimo našim cenjenim naročnikom sporočiti nekaj pripomb in želja.

Uprava revije ima nemalo težav s tistimi naročniki, ki nas ne obvestijo o morebitni spremembi naslova, in z naročnicami, ki s poroko privzamejo drug priimek.

Dalje nam pri dopisovanju in denarnih nakazilih delajo precejšnje težave nečitljivo pisana imena in priimki. Tako tudi pri nas pride do napak in zaradi njih do nerazpoloženja med naročniki.

Zato vas lepo prosimo, da pišete priimek z velikimi tiskanimi črkami ali s strojem.

Vrh tega dobivamo tudi reklamacije o nerednem prejemanju revije. Toda ob pregledovanju seznamov za tiskarno, ki revijo razpošilja, največkrat ugotovimo, da je bila revija povsem v redu odposlana. Rado pa se pri tistih, ki dobivajo revijo na zdravstveno ustanovo, včasih primeri, da list ne pride v roke pravemu naročniku.

In končno še to! Vsem naročnikom, ki so bili v zaostanku z naročnino, smo morali poslati opomine. Zaostanek v skupnem znesku je bil že tolikšen, da je bilo ogroženo redno izdajanje revije. Večina naročnikov je opomin z razumevanjem sprejela in denar tudi nakazala.

Dobili pa smo tudi nekaj pripomb in odgovori revije. Kolikor je le možno, stvari urejamo, vendar nam brez vaših natančnih podatkov in zadevnih dokazil to tudi v bodoče ne bo do kraja uspelo. Tistim posameznikom, ki so nam ob opominu sporočili, da ne žele biti več naročniki, bomo revijo v letu 1970 ustavili. Vse tiste, ki dolga še niso poravnali, pa vljudno prosimo, da store to čimprej. Saj dobro veste, da je obstoj našega strokovnega glasila odvisen od rednega plačevanja naročnine.

Prosimo vas lepo, da nas sproti obveščate o vsem, kar je važno, tako da bodo naše kartoteke in sezname res v redu, se pravi glede vplačil, čitljivo pisanih naslovov, sprememb ter morebitnega nerednega prejemanja posameznih številok.

Naklada »Zdravstvenega obzornika« je dosegla za naše razmere visoko število — 3500 izvodov, kar nam dokazuje, da je med zdravstvenimi delavci naletel na ugoden odziv. Upamo celo, da se bo število še povečalo, zato nam pridobivajte novih naročnikov in seznanjajte z revijo tudi svoje sodelavce.

Za nakazilo naročnine je številka žiro računa: 501—8—269/1, Zveza DMS Slovenije in uprava revije pa imata telefonsko številko 21-037 (kličite med 10. in 13. uro).

Uprava »Zdravstvenega obzornika«

Beleške ob knjigah

Dušan Repovš in Miroslav Mižigoj: **PRVA POMOČ — PREPREČUJMO NESREČE IN NAUČIMO SE POMAGATI.** Tretja predelana in izpopolnjena izdaja. Izdal in založil republiški odbor Rdečega križa Slovenije. Ljubljana 1969, strani 107, cena 2.50 dinarjev.

Knjiga »Prva pomoč« je priročnik za 20-urne tečaje prve pomoči. Tej dejavnosti daje Rdeči križ vedno večji poudarek, ker je iz leta v leto več nezgod, ki ne prizanesejo nikomur.

Kakor sodobna medicinska znanost se tudi znanje o prvi pomoči vedno spreminja in dopolnjuje. Pravilna prva pomoč pa je osnovni pogoj za uspešno zdravljenje in ozdravljenje ponesrečenca ali bolnika. Zlasti potrebna pa je pravilna samopomoč in medsebojna pomoč ob elementarnih nesrečah ali v morebitni atomsko-biološko-kemični vojni. S takšno vsebino je poleg drugega dopolnjena tretja izdaja te knjižice, tako da je uspešen pripomoček tudi za tečaje civilne obrambe.

Besedilo dopolnjujejo številne strokovne ilustracije, ki so pri tovrstnem pouku nepogrešljive. Knjiga ima poleg vsebinskega tudi stvarno kazalo in seznam opreme, ki je potrebna v domači lekarni ali torbici za prvo pomoč.

Zdravstvenim delavcem, ki sodelujejo v tečajih za prvo pomoč pri akcijah Rdečega križa, bo knjižica koristen pripomoček, zato jo toplo priporočamo.

N. J.

Dr. E. Borko — dr. L. Andolšek: **KAKO SE ZAVARUJEMO PRED NOSEČNOSTJO** (kontracepcija). Izdal Zavod za zdravstveno varstvo Maribor, strani 31, cena 1,50 din. Knjiga je izšla kot 5. zvezek v zbirki Neodložljiva zdravstvena vprašanja.

Knjižica je namenjena vsem, ki se zanimajo za sodobno načrtovanje družine, prav posebno pa ženam, ki želijo oziroma že uporabljajo kontracepcijske pripomočke.

Avtorja v knjižici obravnavata zdravstvene principe kontracepcije. Na začetku seznanjata z osnovnimi dogajanji, ki omogočajo zanositev, nato pa preideta k razlagi pripomočkov, ki skušajo ta naravna dogajanja zavirati in preprečevati. Vsako kontracepcijsko sredstvo natančno predstavita z vsemi njegovimi prednostmi in pomanjkljivostmi.

Knjižica bo uspešen zdravstvenovzgojni kašipot za izvajanje programa pri načrtovanju družine.

M. Š. M.

GRADIVO S POSVETOVANJA O DUŠEVNO NEZADOSTNO RAZVITIH V SLOVENIJI

Izdalo Društvo za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam SRS Ljubljana, Parmova 41, p. p. 562 — posebna izdaja 1969 — strani 270, cena 13,00 din.

Zbornik vsebuje gradivo s posvetovanj o duševno nezadostno razvitih osebah v SRS, ki je bilo 20. in 21. marca 1969 v Ljubljani.

Na posvetovanju, ki sta ga organizirala Društvo za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam in Stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb SRS, je sodelovalo veliko število strokovnjakov — teroretikov in praktikov. V štirih referatih in koreferatih ter v razpravah je bila podana vsa problematika duševno prizadetih otrok, mladostnikov in odraslih oseb. Poleg vseh teh referatov, koreferatov in razprav vsebuje knjiga tudi ugotovitve in priporočila o duševno prizadetih osebah v Sloveniji. To pomeni hkrati program nadaljnjih nalog in prizadevanj za varstvo duševno prizadetih. Vsebinsko je knjiga na strokovni višini, vendar pisana tako, da je dostopna in razumljiva slehernemu bralcu. Objavljeno gradivo utegne biti dragocen pripomoček vsem, ki se kakorkoli srečujejo z vprašanji duševno prizadetih oseb.

M. Š. M.

SVILANIT

Kaj je

SVILA

cialnil

otipu

tast. l

UNI F

so vis

Suka

Otip

VELL

stran

SVIL

rjuhe

Upar

upor

Ko se ponovno očistite za
tete **SVILANIT FROTIRI**

3-

'o

3-

3e

O.

e.

nji

ne

de

ali-

»**SVILANIT**«

Kamnik

Tekstilna tovarna

Popravki:

V 3. številki »Zdravstvenega obzornika« se je vrinilo nekaj tiskovnih pomot, za katere prosimo spoštovane bravce, da jih popravijo:

V članku »Naša prva med. s. Angela Boškinova« na strani 126 pod prepisom dekreta je pravilno:

Narodna vlada SHS (ne: SRS) v Ljubljani

V članku »Lojzka Štebijeja«

na str. 134 v 15. vrsti zgoraj je pravilno:

nekaj številčk »Ženskega lista« (ne: ženskega lista)

na str. 135 v 7. vrsti zgoraj je pravilno:

Narodno (ne: Napredno) žensko zvezo...

Uredništvo.

Zanimivosti

DOM ZA BREZDOMNE ALKOHOLIKE

V Londonu so napravili poskus in preuredili večjo hišo brez lastnikov v dom za alkoholike. Vanj so sprejeli le duševno zdrave moške, ki so bili že dalj časa brez socialnega kontakta. Pod psihiatrično kontrolo so jih skušali vključiti v redne delovne odnose.

Prvo leto so sprejeli 34 alkoholikov. Vsi so bili telesno krepki, imeli so pa neurejene domače razmere in različne psihične odklone. 11 moških je imelo dom samo za prenočišče med pogostnim popivanjem, bili so v domu en mesec ali še manj. Druga skupina moških je bivala v domu 1 do 3 mesece. Delali so nekaj dni, niso pa bili sposobni, da bi pri delu vzdržali dalj časa. V tretji skupini moških so imeli najboljše uspehe. 12 moških je ostalo pri delu povprečno 4 mesece in pol. Relapsi so nastopili zelo neredno in nenadoma. Moške so se zatekali k alkoholu že pri najmanjših nevšečnostih, kot n. pr. pri srečanju z nesimpatičnim delovnim tovarišem.

Ta poskus je pokazal, da bi bilo mogoče nekatere alkoholike vključiti v redne delovne odnose kljub krajšim popivanjem. Dom ima pri tem nalogo, da vzpostavi stalno zvezo z ljudmi, ki so bili zapuščeni in brez kakih delovnih navad.

Z. S.

PLINSKA GANGRENA PO INTRAMUSKULARNI INJEKCIJI

Dvaindvajsetletni astmatik je dobil pri napadu aminofilin in adrenalin z intramuskularno injekcijo. Razvila se je plinska gangrena in tretji dan je umrl. Pri obdukciji so ugotovili začetek gangrene v vboodnem kanalu injekcijske igle v glutealnem predelu.

Na istem oddelku sta imela še dva bolnika lokalizirano okužbo s *Clostridium welchii*, vendar se gangrena ni razvila.

Tudi v eksperimentu nastanejo po intramuskularni injekciji adrenalina okužbe s smrtnim izidom. Adrenalin oži

žile, količina kisika je zmanjšana, zboljšani so pogoji za anaerobne mikrobo. Ker je *Clostridium welchii* razširjen vsepovsod, se je težko izogniti kontaminaciji posebno pri inkontinentnih bolnikih. Pri dajanju injekcij je pač najvažnejši sterilen postopek. Poleg tega adrenalina ne dajemo v mišičje glutealnega predela.

Z. S.

PREHAJANJE TETRACIKLINOV IN AMPICILINA SKOZI PLACENTO

V nosečnosti je mnogokrat treba zdraviti žene z antibiotiki, ki pa za plod niso vedno indiferentni. Včasih je zaželeno, da prehaja čim več antibiotika v plodov krvni obtok, v drugih primerih pa naj bi ga ostalo čim več v materini krvi.

Da bi ugotovili razliko med antibiotiki glede prehajanja v placentalni krvni obtok, so aplicirali porodnicam po eno dozo antibiotika in merili koncentracije v materini krvi, v umbilikalni krvi in v amnijski tekočini.

Za preizkus tetraciklina so dali dozo 100 mg med porodom in merili koncentracijo 10 ur v intervalih. V umbilikalni krvi je dosegel antibiotik višek po 1—2 urah, in sicer za 60 odstotkov tiste koncentracije, kot jo je dosegel antibiotik v materini krvi, medtem ko je koncentracija v amnijski tekočini dosegla le 20 odstotkov koncentracije v materini krvi.

Pri ampicilinu je znašala intravenozna doza 500 mg. Začetne koncentracije v materini krvi so bile visoke, zaradi hitrega izločanja pa so hitro padle. V umbilikalni krvi je bila najvišja koncentracija čez eno uro, in sicer 8 mikrogramov v ml in je padala počasneje. V amnijski tekočini so bile koncentracije zelo različne, najvišje pa so bile po treh urah in pol, in sicer 4 mikrogrami v ml.

Ponovne doze omogočajo vzdrževanje terapevtske koncentracije v krvnem obtoku ploda in v amnijski tekočini, kadar je to potrebno.

Z. S.